

Het leven binnen een gemengde relatie

Het huwelijk als een fascinerende leerschool

Zes jaar geleden ontmoette ik in China mijn echtgenote, Jessica Sun, vijf jaar geleden trouwden we en in 2013 keerden we samen terug naar Nederland. Voor ons beiden is het getrouwd zijn met iemand uit een andere cultuur een bijzondere ervaring en een fascinerende leerschool.

Een eigenschap die mij in Jessica aantrok was dat ze relatief ‘on-Chinees’ was. In haar werk als reisgids en decaan op een internationale school had ze al veel te maken gehad met westerlingen en zoals het spreekwoord luidt: waar je mee omgaat raak je mee besmet. Ze was ook tamelijk nü hanzi, ‘een mannelijke vrouw’, zoals ze dat in China noemen, dit zie ik als positief: onafhankelijk, geëmancipeerd, ruimdenkend en met een sterke eigen wil. Ondanks deze relatief westerse persoonlijkheid bleef er nog voldoende cultuurverschil over. ‘Je kunt het meisje uit China halen, maar China niet uit het meisje’, zeggen ze wel eens. Sommige culturele gebruiken en eigenaardigheden zijn diepgeworteld en zorgen bij tijd en wijle voor misverstanden, hilariteit en fascinatie. Zo duurde het lang voor ik gewend raakte aan het feit dat mijn vrouw mij meestal *lao gong* noemt, het Chinese woord voor ‘echtgenoot’. Hoewel het voor haar een soort koosnaampje is en bewijs van onderlinge toewijding en respect voelde het voor mij als afstandelijk. Waarom noem je me niet gewoon bij mijn naam? Het is alsof collega’s je aanspreken met je functienaam. “Hé CRM-specialist, jij ook nog koffie?” dat voelt toch niet lekker. Voor westerlingen onderstreept het gebruik van een gegeven naam je individualiteit. Chinezen benadrukken de rol in de onderlinge verhoudingen en noemen hun echtgenoot *lao gong* en hun baas *lao ban*.

Traditionele Chinese Geneeskunst

Jessica is een van de Chinezen die openstaan voor de westerse geneeskunde. Zij is gewend geraakt aan het bezoeken van een huisarts die niet voor elk wissewasje meteen een recept uitschrijft of, zoals in China gebruikelijk is, je meteen aan een infuus

hangt. Toch blijft ze ook geloven in de traditionele Chinese geneeskunde. Zo ben ik meerdere malen geschrokken wanneer haar rug vol zat met ronde bloeduitstortingen omdat ze een ‘cupping’-behandeling (een warmtebehandeling uit de traditionele Chinese geneeskunde) had ondergaan. Om nog maar te zwijgen van die dag waarop ik dacht dat ons huis in brand stond. Gelukkig bleek het slechts de ‘moxa’-rol te zijn die mijn vrouw van een vriendin had gekregen en had aangestoken voor een hittebehandeling van haar pijnlijke knie. Om van de brandlucht af te komen hebben we een paar uur alle ramen tegen elkaar moeten openzetten. Ook bij het maandelijkse vrouwelijke ongemak komt de traditionele geneeskunst om de hoek kijken. Chinezen drinken van nature al liever warme dranken, maar een paar dagen per maand

Ondanks haar relatief westerse persoonlijkheid bleef er nog voldoende cultuurverschil over

zijn alle koude zaken uit den boze, omdat Chinezen geloven dat kou problemen kan veroorzaken tijdens de menstruatie. Waar Jessica mij normaal via WeChat aan de lopende band selfies blijft sturen met de nieuwste ijsjes die ze heeft ontdekt blijft het die dagen opmerkelijk stil. En de Griekse yoghurt die ze anders zo graag eet blijft onaangeroerd.

Bijgeloof

Chinezen kunnen behoorlijk bijgelovig zijn en alhoewel dat bij Jessica wel meevalt, is het niet volledig afwezig. Chinezen mijden alles waar het getal '4' in voorkomt, omdat het in het Chinees ongeveer hetzelfde klinkt als het woord voor 'dood' of 'sterven'. Vier brengt dus ongeluk. Toen Jessica na het behalen van haar rijbewijs een auto ging kopen kon ik haar op het laatste moment nog behoeden voor een miskoop. Ze had niet naar het kenteken gekeken, waarin de cijfers '54' voorkwamen. In het Chinees klinkt dat als 'ik ga dood'. Had ze hem wel gekocht, dan had ze er waarschijnlijk niet veel kilometers mee gemaakt. Nee, als ze de keuze heeft uit alternatieven zal ook zij het getal 4 mijden. Zo koos ze op een reis in Mongolië toch liever voor

yurt '8' (een geluksgetal) dan '4'. Ik hou er inmiddels zelf ook rekening mee, zo vermijd ik bij vliegtickets stoelnummers met een '4' erin.

Hygiëne

Mensen die wel eens in China zijn geweest of er hebben gewoond zullen weten dat het er niet altijd even veilig en hygiënisch aan toe gaat. In sommige gevallen, zoals bij enkele voedselschandalen en onveilige gebouwen en infrastructuur, is er sprake van kwade opzet, maar meestal is er sprake van een gebrek aan algemene kennis. Ik heb Jessica vooral in het begin geregeld moeten attenderen op besmettingsgevaar bij het bereiden van eten. Maar inmiddels weet ook zij hoe ze de diverse kleuren van de snijplanken in de keuken dient te gebruiken. Veel jonge Chinezen eten vaak buiten de deur en koken zelden zelf. Vanwege de kosten eten veel Nederlanders alleen maar tijdens speciale gelegenheden buitenshuis. Ook wij koken veel thuis, maar bij Jessica ontbreekt soms de basiskennis, bijvoorbeeld moet ik haar met enige regelmaat wijzen op de houdbaarheidsdatum van producten. Mijn vrouw heeft ook moeten wennen aan het nemen van beslissingen op basis van kwaliteit bij

‘Je kunt het meisje uit China halen, maar China niet uit het meisje’

het doen van aankopen; het gegeven dat goedkoop soms duurkoop is. Zo is het soms veel verstandiger om iets meer neer te tellen voor een jurkje in een Nederlandse winkel dan voor het goedkope alternatief van de Chinese webwinkel Taobao dat na twee keer dragen uit elkaar valt. De rol van merken is in China relatief nieuw en ze heeft moeten leren omgaan met de waarde ervan. Ja, merken bieden een bepaalde betrouwbaarheid, aan de andere kant geldt dat bij sommige producten een huismerk van de supermarkt vrijwel net zo goed is als een A-merk. Dan betaal je hoofdzakelijk extra voor het imago, terwijl de verschillen met merkloze producten minimaal zijn. Inmiddels doorziet ze het spel van prijs en merk bij verschillende productcategorieën steeds beter, is ze een kritische consument, en durft ze ook te investeren in kwaliteit en duurzaamheid.

Tieneridolen

Een aspect dat niet onderschat moet worden als je trouwt met iemand uit een andere cultuur is het feit dat je weinig gezamenlijke ijkpunten hebt in de tijd die je als persoon het meeste vormde: je tienerjaren. Je bent beiden opgegroeid met totaal andere tv-programma's, muziek en hobby's. Referenties naar popmuziek die in Nederland door iedereen begrepen worden ontgaan Jessica volledig. Voor mij geldt hetzelfde als we in China zijn. Soms voelt dat als een gemis, maar op andere momenten als een leuke kans om je eigen jeugd opnieuw te ontdekken, bijvoorbeeld door muziek van je tieneridolen en populaire films met haar te delen. Helaas blijkt het echter moeilijk om daar echt een blijvende interesse voor te kweken, het blijven mijn jeugdherinneringen.

Na terugkeer in Nederland heb ik mijn oude hobby's weer opgepakt en een poging gedaan om Jessica daar deel van uit te laten maken. Daarbij was mijn uitgangspunt haar alles een keer te laten zien zodat zij voor zichzelf kan bepalen of ze het leuk vindt. Slechts twee van mijn passies delen we met elkaar: films kijken en reizen. Al die rockconcerten, pubquizen en avondjes met vrienden waar

vooral over muziek gesproken wordt zijn niet echt haar 'cup of oolong'. Het omgekeerde geldt echter ook. Jessica heeft vooral Chinese vriendinnen en ik heb gemerkt dat, zelfs als die allemaal vloeiend Engels kunnen spreken, ze in de praktijk toch het liefst Chinees met elkaar praten ... zelfs als je erbij zit. Het resultaat is dat ik meestal toch ben aangewezen op het praten met de Nederlandse *lao gong*, ... in het Nederlands. Op het gebied van hobby's en vrienden gaan we, enkele uitzonderingen daargelaten, dus vooral onze eigen weg.

Schoonfamilie

Soms merk je bij westerlingen die met een Chinees getrouwd zijn de frustratie die de bemoeizucht van hun schoonfamilie oplevert. Het is ook iets waar ik anderen die me vragen naar mijn ervaringen met een Chinese vrouw en schoonfamilie voor waarschuw. Dit is een van de keerzijden van de heel sterke familiebanden in China. Nou moet ik zeggen dat ik het wat dat betreft buitengewoon goed getroffen heb. Ik kan prima opschieten met mijn schoonouders en hoewel onze keuzen waarschijnlijk niet altijd die zijn waar zij de voorkeur aan zouden geven, laten ze ons helemaal vrij. Zelfs de bekende druk om maar zo snel mogelijk kinderen te krijgen is bij hen (voor zover ik weet) volledig afwezig. Helaas kan hetzelfde niet gezegd worden van Chinese vrienden die ons steeds weer dezelfde vraag blijven stellen. En dan heb ik het nog niet eens gehad over de oma van mijn schoonmoeders kant die alle psychologische trucjes die je maar kunt verzinnen uit de kast haalt en bij afscheid steevast zegt: "Je moet wel snel kinderen krijgen hoor, want ik ga bijna dood!"

Niettemin is het meestal wel leuk om bij familie op bezoek te gaan in de geboorteplaats van mijn vrouw. Zelfs het feit dat we dan zo'n 25 personen moeten trakteren op een etentje en ik onverwacht een speech moet houden voor mijn schoonfamilie went. Mijn schoonouders wonen klein maar ze hebben wel een logeerkamer waar we kunnen slapen. Toch kies ik er steeds voor om in het hotel verderop in de straat te verblijven. Het heeft niet

Hoewel lao gong voor haar een soort koosnaampje is, voelde het voor mij als afstandelijk

alleen te maken met een stukje ruimte en de privacy die ik mis, maar vooral met het feit dat het appartement geen eigen douche heeft. De woongemeenschap deelt een gezamenlijke douche en hoewel ik best wat gewend ben na een paar jaar in China, is het wat mij betreft toch net iets teveel gevraagd om daar te gaan douchen terwijl de hele buurt uitloopt om die rare buitenlander te gaan bekijken. Ik heb dan ook al heel snel geleerd om in het lokale dialect ‘waar kijk je naar joh?!’ te zeggen.

Taal

Thuis spreken mijn vrouw en ik drie talen door elkaar: Engels, Chinees en steeds meer Nederlands. We begrijpen elkaars taal steeds beter en gebruiken daardoor minder vaak onze grootste gemene deler, Engels. Maar verkeerde uitspraak van Chinese of Nederlandse woorden leidt nog regelmatig tot hilariteit en verwarring. Het ‘kuikenpapier’ en de ‘tros duiven’ die ik ooit op een boodschappenlijstje aantrof bijvoorbeeld. Of mijn verkeerde tonen in de Chinese uitspraak, waardoor een ‘aansteker’ (Dǎ huǒ jī) ineens een ‘grote kalkoen’ (Dà huǒ jī) wordt. Maar ook in het Engels gaat het soms mis, vooral als mijn vrouw me iets vertelt over een of

meer personen. In China hebben ‘hij’ en ‘zij’ weliswaar een ander Chinees teken, maar de uitspraak is in beide gevallen exact gelijk (tā). Net als veel andere Chinezen haalt mijn vrouw ‘hij’ en ‘zij’ daarom regelmatig door elkaar. In een gesprek kan ze het ene moment aan één specifiek persoon refereren met ‘hij’ en een paar zinnen later met ‘zij’, wat tot enorme verwarring kan leiden, omdat ze het dus niet consequent fout doet. Zo blijkt de vrouw waar ze het een minuut geleden over had pas na veel vragende blikken dezelfde persoon te zijn als de ‘man’ waar ze nu over praat...

Mijn uitspraak in Mandarijn is de afgelopen jaren verbeterd en ik heb met hard werken inmiddels zo’n 600 Chinese karakters geleerd. Maar dat wil nog niet zeggen dat ik alle Chinese gezegden die mijn vrouw te pas en te onpas gebruikt begrijp. En het komt nogal eens voor dat ze zegt ‘In China hebben we een gezegde ...’ gevolgd door iets wat buitengewoon poëtisch klinkt maar waarbij ik meestal het geduld ontbeer voor verdere vertaling en uitleg.

Samenleven met iemand uit een andere cultuur is dus niet altijd makkelijk, maar bijna altijd boeiend en bijzonder.